

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 24 februari 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om rätt för adoptivbarn att från civilstatens änke- och pupillkassa m. fl. kassor åtnjuta pension i likhet med delägares egna inom äktenskapet födda barn.

I en inom första kammaren under nr 17 väckt, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad motion har herr *Leander* hemställt, »det riksdagen ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om åtgärders vidtagande, på det att adoptivbarn måtte från civilstatens änke- och pupillkassa samt andra liknande kassor komma i åtnjutande av pension med samma rätt och under samma villkor, som gälla för delägares egna inom äktenskapet födda barn».

Till stöd för yrkandet har motionären anfört följande:

»Enligt lag 14 juni 1917 om adoption och lag 8 juni 1928 om arv inträder ett i vederbörlig ordning adopterat barn i alla de rättigheter, som tillkomma föräldrars egna barn, och är samtidigt förpliktat att gentemot adoptivföräldrarna utöva ett barns skyldigheter. Sålunda har det laglig rätt att erhålla vård och uppfostran av adoptivföräldrarna, som det även ärver i likhet med egna barn. Men det är även pliktigt att efter förmåga se adoptivföräldrarna till godo och sörja för deras underhåll, om och när förhållandena sådant påkalla.

I ett fall står dock ett adoptivbarn utom de egna barnens rättsområde, nämligen ifråga om rätten att komma i åtnjutande av pension från civilstatens änke- och pupillkassa eller andra liknande kassor, som ha till ändamål att lämna stöd och underhåll till änkor och barn under viss ålder efter avlidna statstjänare. Att adoptivfadern varit delägare av en dylik kassa och under en följd av år erlagt stadgade avgifter till denna berättigar underligt nog icke det barn, som han medelst adoption upptagit till arv och eget att efter hans frånfalle från kassan uppbära den pension, som tillkommer en delägares av honom inom äktenskapet födda barn. Flera tjänstemannaänkor med adoptivbarn ha på grund av nämnda förhållande, som knappast kan få annan benämning än missförhållande, gått miste om den hjälp, varav de varit i stort behov för att kunna

uppfostra det eller de barn, för vilka de helt och fullt iklätt sig föräldransvar.

Åtskilliga gånger lär det ha varit på tal att åstadkomma erforderlig rättelse, och vissa utredningar ha verkställts i frågan. Visserligen har man här som i andra fall helt allmänt uttalat en del farhågor för de konsekvenser, som adoptivbarns insättande i rätten att uppbära pension skulle kunna medföra, men några giltiga skäl att motsätta sig en så rimlig fordran ha, såvitt jag känner, aldrig kunnat anföras. Att reformen låtit vänta på sig torde härröra mera av en viss obenägenhet att skrida från ord till handling än av någon motvilja mot själva saken. Det är också svårt att förstå, varför ett barn med arvsrätt skall vara utestängt från pensionsrätt.

Såvitt jag kunnat inhämta, är frågan för närvarande avförd från dagordningen. Detta är anledningen, varför jag ansett mig böra på nytt bringa den i åtanke. Detta sker under förhoppning, att den inom den närmaste framtiden skall bliva nöjaktigt löst.

Det kan knappast råda tvivel om, att även barn utom äktenskapet borde tillerkännas den rätt, varom här är fråga. Att icke dessa också medtagits i den hemställan, jag gör härnedan, har sin grund uteslutande i den omständigheten, att detta kunde inveckla frågan och för adoptivbarnen försvåra medgivandet att förklaras såsom pensionsberättigade.»

Utskottet.

Frågan om åtgärder för beredande av rätt till pension åt adoptivbarn efter statstjänstemän har under senare år två gånger, nämligen under åren 1921 och 1925, i anledning av väckta motioner varit föremål för riksdagens prövning. Vid båda dessa tillfällen blevo de i ämnet gjorda framställningarna på bankoutskottets hemställan av riksdagen avslagna (bankoutskottets utlåtanden nr 42, punkten 3, år 1921 samt nr 16 år 1925). Såsom skäl för motionernas avstyrkande framhölls från utskottets sida, bland annat, att de för statstjänstemäns familjepensionering inrättade pensionskassorna visserligen i allmänhet åtnjöte förvaltningsbidrag av statsmedel och i flertalet fall jämväl statsbidrag till själva pensioneringen men att pensioneringen dock i huvudsak bekostades med delägarnas egna avgifter samt att delägarna enligt för kassorna gällande reglementen hade att besluta om ändringar i grunderna för pensionsrätten. Vid sådant förhållande syntes det enligt utskottets mening uteslutande ankomma på delägarna i respektive kassor att, därest så skulle befinnas önskligt, själva vidtaga de åtgärder, som erfordrades för genomförande av förslaget om pensionsrätt för adoptivbarn.

De sålunda anförda skälen äga fortfarande giltighet. Riksdagen lär alltså i förevarande hänseende icke kunna vidtaga annan åtgärd än att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för kassornas delägare av förslag till ändringar i det syfte, varom i motionen är fråga. Utskottet finner emellertid icke tillräcklig anledning föreligga att förordna ett initiativ från statsmakternas sida i denna på delägarnas avgörande ankommande angelägenhet. På grund härav avstyrker utskottet bifall till motionärens förslag.

Utskottet hemställer,

att förevarande motion I:17 icke må till någon riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 24 februari 1931.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Gustafsson* i Stensholm, *Lindley, Johansson* i Östersund, *Lindgren, Ström* i Lidköping, *Johansson* i Friggeråker och *Stendahl*;

från andra kammaren: herrar *Winkler, Bäcklund, Wikström, Carlsson* i Solberga*, *Olson* i Torsby, *Johansson* i Sollefteå, *Andersson* i Falkenberg och *Hammarlund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.